

Anlæg af træartsforsøg 1964/65. Tranum klitplantage afd. 199f og 120b.

Bang, C.

Publication date:
1966

Document license:
[Andet](#)

Citation for published version (APA):
Bang, C. (1966). *Anlæg af træartsforsøg 1964/65. Tranum klitplantage afd. 199f og 120b. SFF-Anlægsrapport Nr. 145 - Forsøgsnr. 1013.*

STATENS FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN

POSTADRESSE: SPRINGFORBI

TELEFON: BELLEVUE 162

Forsøg nr. 1013
Anlægsrapport nr. 145

Anlæg af træartsforsøg 1964/65
Tranum klitplantage afd. 119^f og 120^b

C. Bang

Forsøg nr. 1013
Anlægsrapport nr. 145

Anlæg af træartsforsøg 1964/65
Tranum klitplantage afd. 119^f og 120^b

C. Bang

Til supplering af de få træartsforsøg her i landet er der i efteråret 1964 og foråret 1965 anlagt et nyt træartsforsøg bestående af 12 gennemgående træarter, udplantet på 13 arealer, 8 i Jylland, 4 på Sjælland og 1 på Lolland, se oversigtskortet side 3.

Formålet med dette nye forsøg er i første række at sammenligne de forskellige træarters vækst i forskellige egne af landet. Såfremt forsøget ved tidspunktet for første udhugning er tilstrækkelig komplet, er det meningen at indlægge faste prøveflader i parcellerne.

Plantematerialet - i videst mulige omfang "standardprovenienser", jfr. DST 1957, side 544 - blev tiltrukket i Egelund planteskole; dog indkøbtes planterne af *Abies grandis* og japansk lærk, samt et mindre parti suppleringsplanter af *Abies nobilis* udefra.

De indgående træarter og provenienser er:

Alm. ædelgran	Viborg F. 329 d
<i>Abies grandis</i>	Comox, Vanc. Isl., B.C.
<i>Abies nobilis</i>	Frijsenborg F. 240 b
Japansk lærk	Boller F. 22
Rødgran	Rye Nørskov F. 300
Sitkagran	Frijsenborg F. 235 c
<i>Pinus contorta</i>	Courtenay, Oyster River, Vanc. Isl., B.C.
Fransk bjergfyr	Ålbæk klitplantage
Douglas	Wedellsborg Kongeskov F. 53 a
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	Langesø F. 64 b
Eg	Zevenaar, Holland
Bøg	Lundsgård F. 128 a

Forsøget indledtes med såning af de første frøpartier i foråret 1960. I perioden 1962-65 henvendte forsøgsvæsenet sig til ialt 40 skovdistrikter med en forespørgsel, om man var interesseret i at påtage sig værtskabet for forsøget. Trods mange positive svar viste det sig umuligt at nå op på de 15 arealer, som man oprindeligt havde budgetteret.

Som følge af kravet om i parcellerne at have mulighed for at indlægge faste prøveflader til produktionsanalyse tilstræbtes en parcelstørrelse på 0.25 ha, således at det enkelte forsøgsareal blev ca. 3 ha. Da det enkelte forsøgsareal kan opfattes

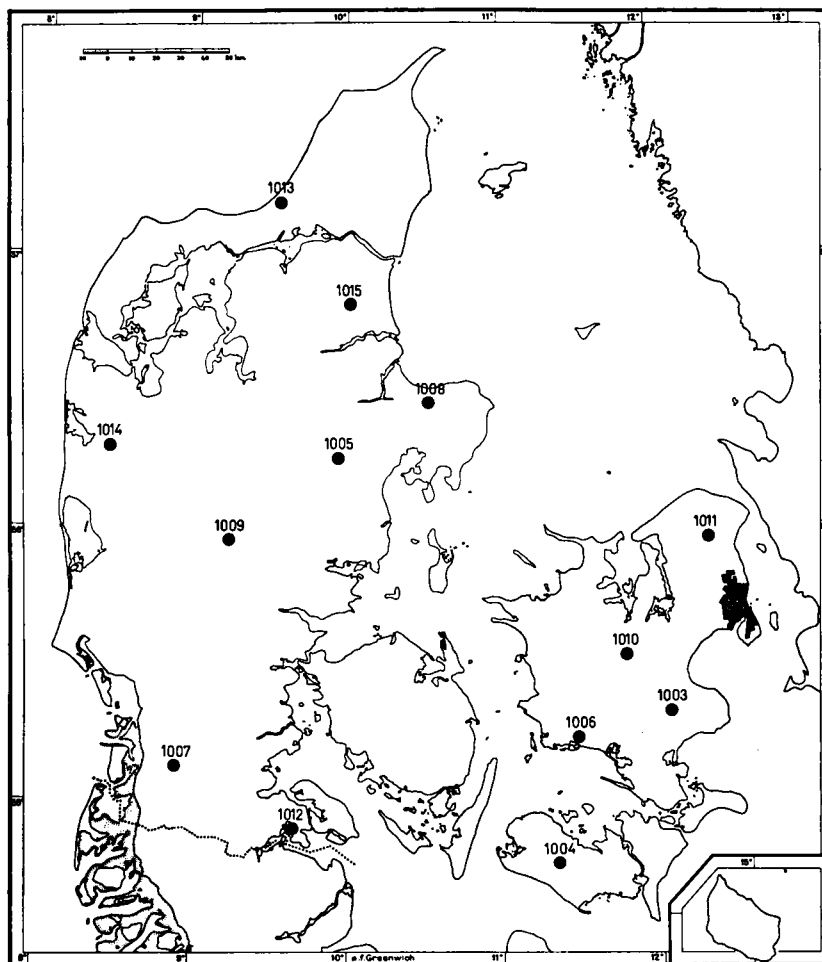
som én blok af forsøget, og der således ingen gentagelsesparceller er i almindelig forstand, må der stilles skærpede krav til arealernes ensartethed i henseende til terræn, jordbund og tidligere benyttelse. Som følge heraf måtte flere af de tilbudte arealer udgå.

Den endelige udvælgelse af arealerne samt den foreløbige parcelindlæggelse foretoges af forstander, dr. E. Holmsgaard.

Planteafstanden er principielt fastsat til 1.3 x 1.3 m for nåletræarterne og 1.3 x 0.65 for løvtræarterne. Disse afstande har i nogle tilfælde måttet ændres efter de lokale forhold - f.eks. en forkultur plantet på en fra 1.3 m afvigende rækkeafstand - dog således at plantetallene pr. ha, henholdsvis ca. 6.000 og ca. 12.000, er bibeholdt.

Parcelfordelingen er i alle forsøg sket ved lodtrækning, dog med den begrænsning, at træarter uden skærm i visse tilfælde er holdt samlede.

Når anlæg og efterbedring har fundet sted, i samarbejde og efter aftale med forsøgsvæsenet, vil værtsdistrikterne have en udstrakt dispositionsfrihed vedrørende arealernes videre behandling; i princippet kun begrænset af, hvad kravet om god skovdyrkning dikterer, se dog under afsnittet "Aftaler med værtsdistriktet" side 5.

Figur 1. Træartsforsøget 1964/65.

De 13 forsøgsarealer er

1003	Bregentved	1010	Skjoldenæsholm
1004	Christianssæde	1011	Stenholt
1005	Frijsenborg	1012	Sønderborg
1006	Holsteinborg	1013	Tranum
1007	Lindet	1014	Ulborg
1008	Løvenholm	1015	Willestrup
1009	Randbøl		

Forsøgsvæsenet henvendte sig til Tranum klitplantage ved cirkulæreskrivelse af 30/11-62 (FFJ nr. 1025-1962). Arealet stilledes til rådighed for forsøget ved svarskrivelse af 11/12 1962 (FFJ nr. 1063-1962). Klitdirektoratets approbation forelå ved skrivelse af 17/12-62 (FFJ nr. 1079-1962).

Arealet blev besigtiget og godkendt af dr. E. Holmsgaard den 2/5-63; parcelindlæggelse og fordeling af træarter til parceller foretoges ved besøg den 7/3-64 (målebog nr. 644).

Arealet

Arealet, afd. 119^f, omfattende forsøgsparcellerne nr. 1-6 samt klitvæsenets parceller med forskelligt løvtræ og *Pinus murrayana*, og afd. 120^b, omfattende forsøgsparcellerne nr. 7-12 samt klitvæsenets parceller med skovfyr og *Picea omorika*, er af terræn plant og praktisk taget horisontalt. Det er en gammel kliteng, som tidligere benyttedes til høslæt, men formentlig ikke til græsning. Den tilplantedes 1943-44 med hveranden række 1/1 flerstammet bjergfyr og hveranden række fransk bjergfyr (også 1/1) på 1.25 x 1.00 m. Arealet har tidligere været noget vandlidende, men blev udgrøftet i forbindelse med denne plantning og er nu, efter en yderligere uddybning af grøfterne, i tilfredsstillende afvandingstilstand.

Der er ikke observeret væsentlige forskelle mellem parcellerne.

Arealet omkranses langs nordre skel fra vest til midtergrøft af *Abies grandis* under forkultur af fransk bjergfyr. Fra midtergrøft mod øst er af klitvæsenet anlagt en sammenligningskultur på 32 x 32 m af fransk bjergfyr, Ålbæk afd. I⁸, altså af samme herkomst som forsøgsparcel nr. 10, men fremelsket i klitvæsenets planteskole i Ålbæk. - Herfra til forsøgets østlige begrænsning: sitkagran under forkultur af fransk bjergfyr. Østre skel består af skovfyr og alm. bjergfyr; bjergfyrrene tages ud efterhånden som afsætningsmulighed foreligger. Skellet mod syd er af samme beskaffenhed som det østre, og det vil fremover blive behandlet på samme måde. Skellet mod vest består i det store og hele af alm. bjergfyr, hvori der findes nogle spredte østrigske fyr, der på længere sigt gerne skulle blive de mest dominerende.

Arealet er i sommeren 1965 blevet indhegnet med vildthejn.

Forsøgsvæsenets proveniensforsøg med sitkagran, B-forsøg nr. 177 b, er beliggende nordøst for træartsforsøget (gl. afd. nr. IV-4, litra g og j.

Kulturforberedelse Rækkerne med flerstammet bjergfyr fjernedes over hele arealet og i lærkeparcellen (nr. 8) herudover ca. 30 % af de franske bjergfyr. Over parcellerne nr. 10 og 12 (fransk bjergfyr og *Pinus contorta*) fjernedes skærmen helt. Endvidere opstammedes de resterende skærmtræer af hensyn til kulturarbejdet.

Plantning Tilplantningen fandt sted dels i efteråret 1964, dels i foråret 1965. Gravning af huller, 40 x 40 cm, på afstanden 1.25 x 1.35 m udførtes umiddelbart før plantningen.

I tiden 10-12. september 1964 tilplantedes 9 parceller, d.v.s. alle undtagen lærk, eg og bøg. Planterne transporteredes fra Egelund planteskole i lukket varevogn. Deres tilstand ved ankomsten: "de øverste bundter cypres var ret tørre, og i det store hele var planterne ikke særlig fugtige". (B. Pedersen)

Lærk, eg og bøg plantedes 27/4-1/5 1965. Disse planter kom med lastbil fra Egelund; deres tilstand ved ankomsten: "betydelig bedre end de der kom efteråret 1964" (B. Pedersen).

Plantemåde ved begge plantninger: skripning efter spade; for fyrrearterne blev dog benyttet spjalten.

Dato for og vejrlig under plantningen af de ankelte parceller fremgår af tabellen side 7.

Tilsynsførende ved begge plantninger var skovfogedaspirant B. Pedersen, Tranum. Notaterne er indført i målebog nr. 1013-1.

I forbindelse med forårsplantningen tilplantedes i klitvæsenets regi yderligere 4 parceller. De er beliggende umiddelbart vest for træartsforsøget og indeholder *Picea omorika*, *Pinus murrayana*, skovfyr samt forskellige løvtræer i ligelig blanding, nemlig birk, eg, el og elm. Af disse 4 parceller er parcellerne med skovfyr og *murrayana* uden skærm; over de andre to er kun de franske bjergfyr efterladt.

I foråret 1965 er hele arealet sprøjtet med Gesarol mod snudebiller.

Kultur- udgift	Oprisning af skærm og rensning for skrup	kr.	1338
	Oplægning af kvas før plantning	-	1634
	Hullegravning	-	3717
	Plantning	-	2292
	Medhjælp ved afsætning af parceller	-	97
	Transport	-	225
	Planteværdi efterår 1964	-	3273
	do forår 1965	-	2130

Ialt kr. 14.706

Revisioner Den første revision efter plantningen fandt sted 26/9-65 og omfattede arealmåling, måling af planternes højdetilvækst for 1965, opgørelse af planteafgangen med henblik på en eventuel efterbedring samt måling af skærmasserne. Arbejdet udførtes af forstkand. J. Sjolte Jørgensen og C. Bang. Iagttagelserne indførtes i målebog nr. 1013-1; resultater findes i tabellen side 7.

Næste revision vil finde sted om ca. 2 år.

Aftaler med Det regelmæssige tilsyn med forsøget påhviler forsøgsværtsdistriktet væsenet.

Distriktet underretter hurtigst muligt forsøgsvæsenet om eventuelle alvorlige uregelmæssigheder ved forsøget.

Af hensyn til forsøgets karakter er det ikke muligt at hugge juletræer eller klippe pyntegrønt i forsøget.

Under hensyntagen til kravet om almindelig god skovdyrkning træffer distriktet alene bestemmelse om arten og omfanget af skovdyrkningsmæssige foranstaltninger, således afvanding, rensning (mekanisk eller kemisk) af ukrudt og skrup, bekæmpelse af skadelige insekter og svampe, samt tynding, respektive fjernelse af skærmen. Undtaget fra denne dispositionsfrihed er efterbedringsarbejder, som kun må foretages i samråd med forsøgsvæsenet.

Forsøgsvæsenet udbeder sig oplysninger om de iværksatte arbejders art, på hvilken måde de er udført, hvad de har kostet og hvilke parceller de har berørt. Desuden ved indgreb i skærmen: den omtrentlige størrelse af den foretagne masse-reduktion samt den eventuelle værdi heraf.

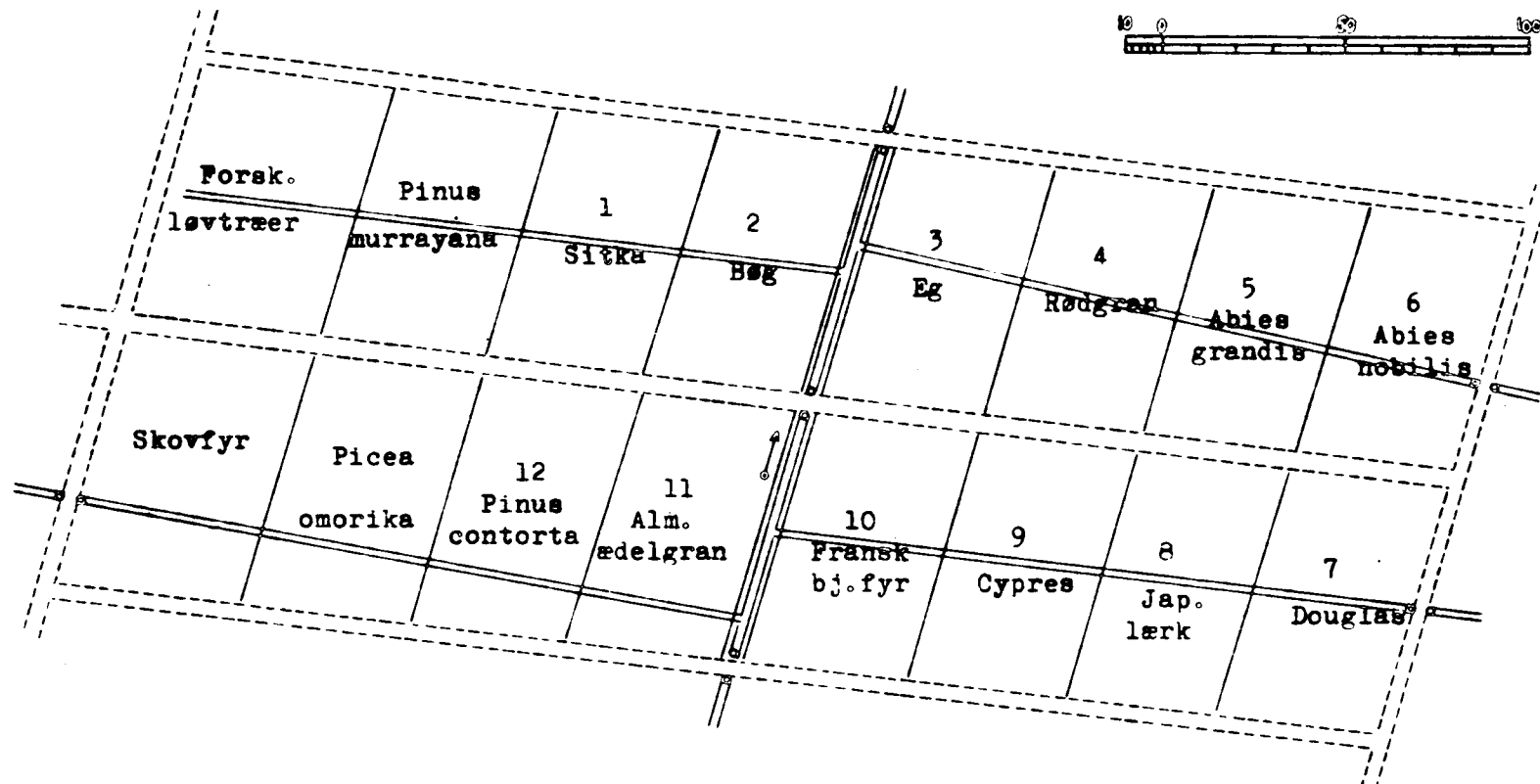
Skemaer til brug for disse oplysninger, der indtil videre tilsendes forsøgsvæsenet én gang årligt, er tidligere udsendt og vil fortsat kunne rekvireres.

Vedrørende anlæg af træartsforsøg (forsøg nr. 1013), Tranum klitplantage, 1964/65.

Træart	Parcel nr.	Areal ha	Plantet dato	Vejrlig ved plantning	Plante-alder	Antal planter	Planterne lev. fra	Plante-afgang %	Overstander-masse m ³ /ha
Alm. ædelgran	11	0.291	11/9	Jævn vind, kraftige byger	2/2	1780	Egelund 197	0.3	48
Abies grandis	5	0.296	10-11/9	Jævn vind, byger	1/2	1795	Danplanex	20.9	49
Abies nobilis	6	0.298	11/9	Jævn vind, kraftige byger	2/2	1685	Egelund 222	18.1	47
Japansk lærk	8	0.286	27/4	Jævn vind, byger	2/1	1765	Danplanex	3.3	35
Rødgran	4	0.303	11/9	Jævn vind, kraftige byger	2/2	1755	Egelund 157	1.8	43
Sitkagran	1	0.301	12/9	Blæst, kraftige byger	2/2	1770	Egelund 146	0.6	44
Pinus contorta	12	0.296	12/9	do	2/0	1685	Egelund 213	17.0	0
Fransk bjergfyr	10	0.311	12/9	do	2/0	1715	Egelund 212	10.1	0
Douglas	7	0.303	11/9	Jævn vind, kraftige byger	2/1	1695	Egelund 174	2.6	63
Cypres	9	0.302	10-11/9	Jævn vind, byger	2/1	1665	Egelund 169	0.6	42
Eg	3	0.307	1/5	Sol, stille, tørt	2/0	4180	Egelund 152	1.5	39
Bøg	2	0.296	28-29/4	Sol, blæst, tørt	3/1	3705	Egelund 169	0.7	58
Pinus murrayana		0.308				1885		1.1	0
Picea omorika		0.321				1955		0.5	38
Skovfyr		0.348				2015		3.0	0
Blandet løvtræ		0.355				4040			51
Birk								11.7	
Eg								0	
El								0	
Elm								7.1	

Nord

1:2000

Forsøg nr. 1013

TRANUM KLITPLANTAGE

Afd. nr. 119^f og 120^b

